

s'enredoniren per sa part qui los servia de basament, mentres que la part de damunt mostra encara sa seua primitiva aspror; en els costats hi ha bocins més petits: si no del tot enredonits, en part al manco *llavorats*», Arx. Lluís Salvador, p. 133 (no es tracta doncs de treball artístic!); «faria una nau de pedra --- a sa planada dels Tudons --- de Ciutadella --- arrancant i traginant, a coll, penyes que, després de ben *llavorades*, les posava a lloc --- paredant s'estranya nau carena amunt», Camps Merc. (*Folk. Men.* II, 57); «les infinites abelles que --- hi acudeixen per *llavorar*-hi ses bresques», Arx. Ll. Salvador (en Villangómez, *Llibre d'Eivissa*, p. 169). — ⁵ El qui entrés en la confraria de barquers de Bna., després de prestar jurament «sie hagus per confrare *llavorant* y haýe a treballar en la ribera tota hora que *llavor* y haurà» en unes ordinacions del S. XVI (Caretà, *Barbr.*, s. v. *laborant*). — ⁶ *L(l)avor* m. per 'feina', 'treball a fer' es va usar bastant en els segles XIII-XVI (cf. *AlcM*): «que algun barquer --- al *lavor* de descarregar o carregar no puga --- haver sinó --- dos sclaus ---; e, qui contra farà, que perda aquells sclaus que més haurà en aquell *lavor*», *Consolat* (ed. Moliné, p. 205); «haje a treballar en la ribera, tota hora que *llavor* y haurà», en un document municipal de Barcelona, de c. 1500 (Caretà, *Barbrismes*, p. 227), «pensar poreu si és cosa convingent / --- / un lloct que vol lo savi contrafer, / un grosseràs volent prim *lavor* fer / ---», Pere Serafi (*Pensar poreu*, v. 7). El que no presenta el cat. ant. *lavor* és la tendència castellana a usar-lo per a les feines de llaurar o conrear el camp; si no és en un text en el catalano-aragonés literari de l'Alt Aragó: «el dit camp --- ella mas a tenir no lo avia si non de vida del dit don Guillem, mas dixo que *lavor* y avia feyta e que, salva aquella *lavor*, que d'aquí adevant teniría lo dit camp con voluntat del dit convent», doc. de Jaca a. 1279, *BABL* VII, 278. — ⁷ En aquest capítol (i si més no com a patró i avivador de memòria) és útil el treball de G. Lefavre, «Le français et la terminologie technique des ouvrages féminins», *Bull. du Parler Fr. du Canada* XII, 261. — ⁸ A l'E. Mj. s'havia usat per al treball i afaïonament de teixits i fulles de fusta o metall el verb *llavorar*: «draps de raç *lavorats* d'or, de seda e de fil d'argent» en JoMartorell (Ag. I, 135) i en altres textos dels Ss. XV i XVI (*AlcM*, § 2). Cf., però, *obrat* en aquest sentit, i *treballat*.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: ⁵⁰ *llavoreta* 'baia', *llavorat*, *llavorejar*, *llavorer*, *llavora*, *llavoreia* 'truja', *llavona*, *llavoner*, *llavorada*, *llavoram*, *llavorances*, *llaurar*, *llavorar* (cf. *infra*), *llaura*, *llaurada*, *llaurador*, *llaurador*, *llauró*, *llauró*, *llauris*, *llauricio*, *llauro*, *llaurable*, *llauradis*, *llauradoratge*, *llauradoria*, *llauradura*, *llauraire*, *llaurament*, *llauramenta*, *llaurança*, *llaurat* m., *llauratejar*, *llaurerjar*, *llaurera*, *llaurutxar*, *llavorar*, *llavor* 'treball', *laorós*, *l(l)avorar* 'treballar', *llavorador*, *llavoradura*, *llavorable*, *llavorant*, *llavorat*, *laborar*, *labor*, *laborable*, *laboració*, *laboratiu*, ⁶⁰

laboratori (cf. *infra*), *labrar*, *labrat*, *laboral*, *laboratori*, *laboriós*, *laboriositat*, *collaborar*, *collaborador*, *collaboració*, *elaborar*, *elaboració*, *elaborable*, *elaborador*.

⁵ *Llavora*, *llavorador*, *llavorances*, *llavorar*, *llavorer*, *V. llavor* *Llavores*, *V. llavors* *Llavoreta*, *V. llavor*

LLAVORS adv., antigament *laors*, mot germà del fr. *lors*, de l'oc. ant. *l(a)or(s)* i de l'it. *allora*, que resulten de combinacions del ll. *ILLA* 'aquella' amb *HÖRA* 'temps, hora'; la -v- del nostre *llavors* és fruit d'una intercalació fonètica de v entre les dues vocals; la forma catalana probablement vingué del ll. *ILLIS HÖRIS* 'en aquelles hores'; i les altres (com també la nostra variant *llavores*) surten de *ILLAS HORAS* i *ILLÄ HÖRÄ* 'en aquella hora': combinacions que degueren existir pertot, des del llatí vulgar, i que en les llengües romàniques se sumaren i confongueren més o menys entre elles. □ 1.ª doc.: Tant *lavors* com *lavores*, apareixen des dels orígens, almenys des de c. 1270; *aleshores* apareix en el S. XV i potser ja algun cop a mj. S. XIV.

«Neguna bèstia no dó reva si no era en hostalaria; e, *lavors*, quatre diners per reva, e pac-la lo venedor al hostaler» en la Tarifa dels corredors de Bna. de 1271 (*EntreDL* I, 161, § 122). Tant *lavors* (*lavós*) com *lavores* apareixen sovint en la *Crònica* de Jaume I: «L'infant --- pregà'ns que --- anàs a València --- puys venc a Nós a Dénia, e venc ab lo sagristà de Leyda, qui era *lavòs* elet d'Osca» (Ag., p. 502.8). Però *llavores*, tant o més sovint, en la *Crònica*, sovint en la variant *laores*: «haguem acort Nós e ell --- e alguns ciutadans de Saragoça --- e alongam lo conseyl tro al matí, que ja era *laores* prop de la nuyt», i n'hi ha diversos casos cap al mig de la *Crònica* (en algun d'ells en la variant *lavora* o *laora*).

En el passatge següent es nota que funciona com a variant estilística de *lladoncs* (concurrent del present adverbial, i que també és freqüent en la *Crònica*): «E'l loc on Nós estàvem *lladoncs*, era alí on nos tenia al bras l'archabisbe n'Espàrech, que era del liyatge de la Barca e era nostre parent, sus e'l palau, de volta qui ara és, e *laores* era de fust, a la finestra on ---» (Ag., pp. 192.12, 19.4f.).

No és dubtós —bé ho podem dir en termes generals— que la variant de terminació «masculina», *llavors*, és més freqüent a l'Edat Mitjana que *llavores*, com ho ha estat en la major part de la història de la llengua. En els docs. ross. del S. XIV aplegats en l'*InuLC* comptem sis exemples de (*l*)*lavores*, alternant amb exemples més nombrosos de *llavors*, dins els anys 1345-1389; més altres nou de *lavors*, en la primera meitat del S. XV; i un (o dos) de *lavons* (forma aquesta última la lectura de la qual convindria verificar); el més antic que cita, és de *lavores*, el 1317 (veg. *infra*), el segon en data és de *lavors* en l'any 1345; i després, una i altra forma, en quantitat més espessa. És superflu exemplificar més (*l*)*lavors* (respectivament *laors*, *lavòs* i *ladonchs* són de bon tros les formes més freqüents en la *Quèsta* de Reixac).